

Blog de l'Escola de Llibreria

<http://bd.ub.edu/edl/ca/historia-del-fantaterror>

Història del «fantaterror»

Enviat per nuvibo el Dv, 12/01/2018 - 10:00

Roas, David (dir.). *Historia de lo fantástico en la cultura española contemporánea (1900-2015)*. Madrid: Iberoamericana; Frankfurt am Main: Vervuert, 2017. 386 p. ISBN 978-84-16922-01-7. 29,80 €.

La fantasia està de moda. Aquesta declaració és el resultat de donar una simple ullada al nostre voltant. No, no ho dic pel panorama polític que estem vivint (tot i que...), em refereixo a la presència que està tenint tot el gènere fantàstic (i el seu germà bessó, el terror) en la nostra vida.

Qui més qui menys veu alguna sèrie de l'estil *Game of thrones*, *The walking dead*, *Shannara chronicles*... Tots hem vist al cinema alguna pel·li de *Marvel*, *Dc* o *El senyor dels*

anells. Alguns fins i tot hauran llegit alguna de les obres literàries de les quals provenen totes i cadascuna de les produccions audiovisuals anteriorment mencionades.

La fantasia i el terror ja són una part gairebé indivisible de la cultura i l'oci actual. L'anomenada subcultura ha arribat a tothom i ser «frikí» mola.

La immensa majoria de les mostres del gènere, però, té marca «yankee». La presència de produccions nacionals en aquest àmbit no és equiparable a les que importem d'Estats Units. Hi ha notables excepcions, sí, però fins i tot aquestes han agafat embranzida gràcies a la via que ha obert tota la maquinària americana, a més dels titànics esforços dels incondicionals de la fantasia i el terror, que porten anys treballant precisament per aconseguir arribar on som ara.

Justament com a manifest que a Espanya tot això ja es feia fa molt de temps, abans que arribessin els Lannister, els zombis i Gàndalf el Gris, apareixen obres com la que ressenyo aquí.

Historia de lo fantástico en la cultura española contemporánea (1900-2015) és una obra feta *de i per* referències. En aquest llibre trobem un seguit d'articles escrits per diferents especialistes del tema, tant nacionals com internacionals, que contextualitzen una secció del gènere fantàstic i de terror dins d'un temps determinat de la història recent d'Espanya.

Així, cronològicament i sectorial, anirem avançant per les diferents expressions artístiques que han estat relacionades amb el fantàstic, misteriós, ocult i terrorífic, començant pel relat curt escrit pels grans de la literatura com Unamuno i Baroja fins a arribar a les sèries d'actualitat. A cada secció s'analitzen l'estil i el context històric dels diferents exponents del gènere fantàstic a Espanya i a Amèrica Llatina a més de les influències estrangeres que, inevitablement, aquests van rebre, entre les quals trobem als grans protagonistes del camp com Poe, Kafka, Lovecraft, George A. Romero, etc.

Com que cada capítol forma part d'articles, tesis o conferències universitàries, aquest llibre no se'ns presenta com una lectura senzilla o amena, però ve emmarcada en el rigor i la documentació acadèmica. Tant és així que en ocasions ens trobem que l'autor, un investigador, s'adreça al lector suposant que és un company del seu gremi, urgint-lo que s'uneixi a la recerca de més material del tema analitzat. Aquest grau d'academicisme se'ns fa també evident a través de llargues notes a peu de pàgina, referències a altres obres acadèmiques i terminologia especialitzada.

L'efecte que suposa la lectura d'una obra coral com aquesta, escrita per una desena d'especialistes, provoca que hi hagi capítols escrits sota diferents estils, alguns més amens, altres més feixucs, però sempre tenim la certesa que rebem una informació i uns coneixements basats en anys d'especialització.

Cada apartat ens dona una autèntica allau d'autors i obres, que en ocasions ens pot aclaparar, tot i que precisament la intenció del llibre és clarament enciclopèdica. La magnitud del projecte, però, es veu limitada per l'extensió de la obra, per la qual cosa en ocasions ens trobem que hi ha capítols en els quals no s'ha pogut aprofundir al mateix nivell que en d'altres. Tot i així no quedarem en la ignorància en cap cas, ja que l'article mateix ens dirà on podem continuar la nostra recerca mencionant altres publicacions on sí que es pot aprofundir en el tema.

La bibliografia inclou una llista amb totes les obres mencionades i que es considerarien dins del «cànon cultural fantàstic espanyol», recopilació exhaustiva i esmerçada, on trobarem contes apareguts a publicacions setmanals de baixa tirada, novel·les, obres de teatre, còmics i altres assaigs sobre el tema. Menciono aquí l'excel·lent antologia publicada per Valdemar *Antología española de literatura fantástica* (apareguda el 1996) on, a part de moltes de les obres de la llista, també s'inclouen relats de terror i fantasia espanyola des de l'Edat Mitjana.

No puc evitar mencionar que he trobat a faltar una relació de les pel·lícules i altres produccions audiovisuals que també han estat mencionades en els capítols corresponents. Per salvar aquest buit, o simplement per aprofundir en l'aspecte audiovisual, recomano la lectura d'altres publicacions, com *Cine fantástico y de terror español* (de Rubén Higuera), editat el 2015 en dos volums per T&B.

Tot i que aquest llibre no pretén tenir un caràcter divulgatiu, en el qual qualsevol lector pugui endinsar-se, servirà com a bona lectura iniciàtica i com a guia per a l'iniciat en el riquíssim món de la fantasia, el terror i el misteri en qualsevol de les seves manifestacions culturals. A més, és indubtable que també serà de profit per al coneixedor de la matèria, que podrà trobar anàlisis i referències fetes per autèntics especialistes en el tema.

Gerard Almirall
Llibreter de la [Llibreria de la Filmo](#)
De la 3a promoció de l'[Escola de Llibreria](#)